

Uprawa

Zakup roślin

Oferta ogrodnicza podlega wpływom mody i czasami trudno jest znaleźć gatunek lub odmianę, którą zaplanowaliśmy. Wybierzmy zatem kilka alternatywnych roślin o podobnych właściwościach – oferta jest bogata, a idąc na zakupy, weźmy ze sobą poradnik, by w razie potrzeby poszukać zastępczego rozwiązania. Zawsze lepiej też zapoznać się wcześniej z cennikiem i ofertą kilku sprzedawców.

O zdrowiu i jakości roślin oraz solidności sprzedawcy (zwłaszcza w przypadku sklepów wysyłkowych) najlepiej się przekonać, dokonując próbnego zakupu. Możemy kupić np. kilka bylin lub cebul i zweryfikować prawidłowość oznakowania odmiany (kolor kwiatów). Podczas dużych zakupów lepiej korzystać z usług takich sklepów wysyłkowych, w których można omówić zamówienie przez telefon. Pewną wskazówkę mogą też stanowić strony internetowe sprzedawców, najlepszą zaś będą doświadczenia znajomych. W supermarketach asortyment jest na ogół ograniczony do najlepiej sprzedających się gatunków i odmian; rośliny bywają tam źle przechowywane.

Wybierając rośliny, zwróćmy baczną uwagę na ich stan. Przerośnięte, tyczkowane łodygi, przywidłe liście, długi i zgrubiały korzeń przerastający przez otwór odpływowy pojemnika, przesuszone bryły korzeniowe, poprzewracane, uszkodzone lub mocno zachwaszczone pojemniki albo ich nieodpowiednia wielkość – to wszystko powinno nas skłonić do rezygnacji z zakupu (chyba, że wady te rekompensuje duży rabat).

Warto też zapytać sprzedawcę o właściwości rośliny wybranej przez nas na podstawie przygotowania teoretycznego i porównać odpowiedź z tym, czego do tej pory się o niej dowiedzieliśmy. Jeśli sprzedawca udziela niejasnych odpowiedzi albo próbuje zmienić temat, lepiej udać się do innego sklepu.

Ceny u poszczególnych sprzedawców są bardzo różne, proporcjonalne do wielkości

rośliny i tego, czy rośnie ona w pojemniku, czy nie. Gdy kupujemy więcej roślin, zmniejsza się cena transportu, a u wielu sprzedawców możemy też uzyskać rabat. Niższe ceny, i różne niezwykle odmiany można często spotkać w małych, rodzinnych sklepach ogrodniczych. Niestety, w takich sklepach na ogół jest niewielki wybór.

Sadzenie

Jeśli będziemy sadić rośliny w pustym dotąd miejscu, możemy do ich potrzeb dostosować glebę i pozbyć się chwastów. Sadząc drzewa iglaste, należy zwiększyć ilość humusu, który m.in. utrzyma potrzebną wilgotność gleby.

Iglaki sprzedawane z bryłą korzeniową sadzimy pod koniec sierpnia i we wrześniu; korzenie rosną aż do pierwszych mrozów. W przypadku bardziej delikatnych gatunków i miejsc, gdzie panują surowsze warunki klimatyczne, lepiej przenieść sadzenie na wiosnę, na okres po rozmarznięciu gleby. Rośliny sprzedawane w pojemnikach można sadić praktycznie przez cały rok, kiedy nie ma mrozów.

Jeśli nie możemy posadzić iglaków od razu po zakupie, to egzemplarze z bryłą powinniśmy umieścić w wilgotnej ziemi i zacienionym miejscu; również rośliny w pojemnikach przechowywane w ten sposób nie będą narażone na przegrzanie i wysychanie brył korzeniowych.

Przed sadzeniem warto nalać dużo wody do przygotowanych dołów, ziemię wymieszać z humusem i ewentualnie zmienić jej odczyn (pH). Szczepione drzewa sadzimy trochę głębiej niż rosły w szkółce. Jeśli istnieje taka potrzeba, w pierwszym okresie podpieramy rośliny tyczkami. Korzenie zasypujemy ziemią, tak by wokół pnia został dołek, w którym będzie się zatrzymywała woda; przynajmniej na początku regularnie wrywamy chwasty i trawę wokół rośliny. Glebę warto przykryć warstwą kory lub suchego torfu – oszczędzimy sobie wiele pracy związanej z okopywa-

▲ Iglaki wyściółkowane korą.

niem, pieleniem i podlewaniem; ograniczą się też wahania temperatury gleby.

Podlewanie

Jest jedną z najbardziej pracochłonnych i najważniejszych czynności. Ze znajdującej się w glebie wody rośliny wykorzystują tylko jej zmienną część zawartą w kapilarach. Nieodpowiednią kapilarność mają gleby ciężkie – ilaste, oraz zbyt lekkie – piaszczyste. Kapilarność zwiększa się przez dodanie do ciężkiej gleby humusu, a do piaszczystej – np. wzbogaconego iltu, czyli bentonitu.

Najlepszym sposobem uchronienia gleby przed dużym parowaniem i utworzeniem się skorupy jest pokrycie jej wspomnianą już warstwą ochronną. Także sposób i czas podlewania mają zasadnicze znaczenie. Jeśli skontrolujemy wilgotność gleby godzinę po jej podlaniu, to mokra warstwa powinna mieć grubość 10-15 cm. Częstym błędem jest codzienne, bardzo powierzchniowe podlewanie całego obszaru, po którym wilgotna jest tylko zewnętrzna warstwa o grubości 2-3 cm. W okresie letnich suszy pozwala to roślinom zaledwie na przeżycie, a nie na wzrost i produkcję. O wiele bardziej skuteczne jest podlewanie tej samej części w kilkudniowych odstępach, za to jednak bardzo obfite. Błędem jest też podlewanie podczas południowego upału. Parowanie jest o tej porze największe i powoduje u roślin szok termiczny.

Jakość wody do podlewania mogą obniżać zanieczyszczenia przemysłowe lub rozpusz-

czone w niej substancje mineralne, najczęściej związku wapnia, magnezu i żelaza. Im domieszek mineralnych jest więcej, tym woda jest twardsza. Z naszego punktu widzenia rozróżniamy twardość przejściową i stałą. Twardość przejściowa (węglanowa, do 10° w skali niemieckiej) stopniowo alkalizuje ziemię. Można ją obniżać poprzez odstanie lub chemicznie – dodając do niej kwasy. W sprzedaży są też różne urządzenia do zmiękczenia wody, które montuje się na instalacji doprowadzającej wodę.

Podczas przepompowywania wody do pojemników, w których ma się odstać, woda natleni się, co jest dla roślin korzystne.

Dodanie 10 ml skoncentrowanego kwasu siarkowego do 1 m³ wody obniża jej twardość o 1°. Dla wody o twardości powyżej 15° stosujemy z takim samym skutkiem 22,5 g/m³ przemysłowego kwasu szczawowego. Twardości wody nie obniżamy całkowicie – dla roślin trzymanyh na zewnątrz pozostawiamy ok. 10°, dla kwasolubnych ok. 5-8°.

Nawożenie

Drzewa mogą wykorzystać substancje odżywcze zawarte w glebie wtedy, gdy ich proporcja jest zrównoważona, gleba zawiera odpowiednio dużo humusu i wilgoci, a jej odczyn jest optymalny.

Odczyn gleby ma zasadniczy wpływ na odżywianie roślin. Najbardziej kwaśny jest torf – ma pH ok. 3, zaś najbardziej zasadowe (alkaliczne) gleby mają pH = 9. Optymalny odczyn gleby to pH = 6,5-7,0. Wraz z obniżeniem się wartości pH zmieniają się wiązania w związkach chemicznych i substancje odżywcze przybierają formy trudno rozpuszczalne lub też całkowicie nierozpuszczalne. Poszczególne gatunki roślin potrzebują gleby o różnej kwasowości:

jałowiec (*Juniperus*) – pH = 4,5-5,5,

modrzew (*Larix*) – pH = 5-6,

świerk (*Picea*) – pH = 4,5-5,5,

sosna (*Pinus*) – pH = 4,5-5,5,

Drzewa i krzewy iglaste od A do Z

Wszystkie rozmiary, kolory, kształty i inne właściwości przedstawione w opisach rodzajów, gatunków i poszczególnych odmian należy traktować jako cechy statystyczne, uśrednione. Podane wielkości są zmienne; ma na nie wpływ mikroklimat występujący na danym terenie, gleba i sposób pielęgnacji. Wiele gatunków roślin występuje także w różnych, na pierwszy rzut oka trudnych do rozpoznania, podtypach, o mniej lub bardziej widocznych różnicach.

Poniżej zaprezentowano wybór sprawdzonych, najczęściej wykorzystywanych gatunków i odmian. Do niestannie pojawiających się nowości, których opisów nie odnajdziemy jeszcze w literaturze, podchodzimy z umiarkowaną rezerwą. Czasem bywają to tylko alternatywy klasycznych i sprawdzonych odmian, u których wskutek doboru lub uszlachetnienia zostały podkreślone kolory, zmniejszone rozmiary, zmieniona tekstura itp. Zmiany właściwości hodowlanych (bardziej ukrytych) mogą przejawiać się u nich w pełni dopiero po dłuższym czasie.

Abies Mill. jodła

Rodzina *Pinaceae*
(sosnowate)

Nazwa od łac. *abies* = biel lub pochodzenia praindoeuropejskiego: *abiētis* = jodłowy.

Potężne drzewa, rzadziej krzewy, pochodzące z umiarkowanej strefy półkuli północnej. Korony w młodości stożkowate, później walcowate. Igły mają od spodu dwa białawe paski. Szyszki są przeważnie wzniesione. Nadaje się do dużych ogrodów – jako solitery, do tworzenia ciemnego tła oraz do luźnych grup. Typy karłowate i niskie sadzimy w niewielkich ogrodach; wyjątkowo w pojemnikach. Harmonizują z wrzosowiskami, ze świerkiem, sosną, cisem, dębem, bukiem i wyższymi bylinami. Mają atrakcyjne szyszki i igły. Poza

A. concolor wymagają żyznych, wilgotnych gleb, sporej wilgotności powietrza oraz zacielenia w okresie dojrzewania. U nas oferowanych jest blisko 200 odmian należących do ok. 40 gatunków.

Abies alba, syn. *Pinus picea*, *Abies nobilis*, *A. pectinata* (jodła pospolita) pochodzi z gór Europy; dorasta do 50 m. Jej wąska, tępa, stożkowata korona szybko traci dolne gałęzie. Jest dość wymagająca, potrzebuje wilgotnej gleby, nie toleruje silnych mrozów. Najlepsze miejsca: III, IV (II, V).

W mniejszych ogrodach sadzimy odmiany: *'Pendula'*, wysokości ok. 10 m, zwisająca, o ciemnozielonym igliwiu oraz *'Pyramidalis'* wysokości 7 m i szerokości 1,5 m.

Abies amabilis, syn. *Abies grandis* (jodła wonna) pochodzi z zachodu Ameryki Północnej; dorasta do 25 m. Jest mrozoodporna, pod warunkiem, że jest śnieg. Wymaga wilgotnego powietrza.

◀ Jodła balsamiczna *'Nana'*.

Abies cephalonica, syn. *Abies panachaica*, *A. reginae-amaliae*, *A. cephalonica* var. *apolinidis* (jodła grecka) dorasta do 30 m. Rośnie szybko, ma stożkowatą koronę o grubej teksturze. Po podmarznięciu tworzy czasem kilka wierzchołków lub pni. Jest najbardziej odporna na suszę. Igły są sztywne, ostre, błyszczące, ustawione promieniście. Najlepsze miejsca: I, II.

Abies concolor (jodła jednobarwna, kalifornijska) pochodzi z zachodu Ameryki

Igły są błyszczące, od spodu z dwoma szerokimi, białymi paskami. Najlepsze miejsca: III (II, IV).

Odmiana *'Spreading Star'* o wysokości do 1 m i szerokiej koronie nadaje się do większych ogródków skalnych; wymaga wilgotnej gleby.

Abies balsamea (jodła balsamiczna) to gatunek północnoamerykański, odporny i wytrzymały, odpowiedni na chłodne i wilgotne stanowiska. Dorasta do 15-20 m. Dwurzędowe, połyskujące na wierzchu igły po zgnieceniu mocno pachną. Najlepsze miejsca: III, IV (II, V).

Odmiany *A. b. f. hudsonia* i *'Nana'* sadzimy przede wszystkim w ogródkach skalnych – mają kuliste, zwarte korony o średnicy ok. 1 m i roczny przyrost ok. 5-6 cm.

Jodła kalifornijska. ▶

Jodła wonna *'Spreading Star'*. ▶

